

Голові разової спеціалізованої вченої ради ДФ 35.735.025 Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного доктору історичних наук, професору Харуку Андрію Івановичу

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію ад'юнкта штатного науково-організаційного відділу Багана Андрія Володимировича «Військово-політична і громадська діяльність Романа Дашкевича», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 – історія та археологія.

Актуальність теми дослідження. Обрана тема дисертаційного дослідження А. Багана присвячена аналізу військово-політичної діяльності Романа Дашкевича у першій третині ХХ ст.. Без сумніву, тема є актуальною, насамперед, в контексті триваючої російсько-української війни, через потребу переосмислення та ретельнішого вивчення вітчизняною історичною наукою окремих аспектів суспільно-політичних процесів, які відбувалися у першій третині ХХ ст., та з'ясування місця у них представників української військової еліти, до якої належав і Р. Дашкевич. Значний досвід і ґрунтовні напрацювання діяча не втратили своєї актуальності й сьогодні, оскільки його роль у військовому, національно-культурному, парамілітарному поступі українства досліджуваного періоду була доволі значною.

Зв'язок теми з державними програмами. Тема представленої до захисту дисертації виконана в межах науково-дослідної роботи, що проводить кафедра гуманітарних наук Інституту морально-психологічного забезпечення Національної академії сухопутних військ ім. гетьмана П. Сагайдачного. Дисертант брав участь у виконанні НДР «Особливості висвітлення проблематики Української національної революції 1917–1921 років в сучасних воєнно-історичних дослідженнях» (Шифр: «УНР»).

Особистий внесок здобувача наукового ступеню в отриманні наукових результатів дослідження втілений у публікаціях автора, серед них 4 фахові

статті та 9 статей іншого характеру, а також у доповідях і повідомленнях на міжнародних та всеукраїнських конференціях, круглих столах:

Наукова новизна полягає у тому, що вперше комплексно охарактеризовано військово-політичну діяльність Р. Дашкевича наприкінці XIX – у першій половині XX ст. на основі введених до наукового обігу неопублікованих архівних документів, мемуарної літератури, а також всебічного аналізу напрацювань вітчизняних та зарубіжних істориків.

Дослідником сформоване цілісне уявлення про особистість Р. Дашкевича; простежено чинники, що впливали на становлення його як військового і громадського діяча; проаналізовано основні напрями військової та громадської діяльності, його ролі у житті української діаспори та розвитку української історичної науки за кордоном.

Достовірність та обґрунтованість наукових результатів дослідження не викликає сумнівів та заперечень. Результати дослідження обговорювалися на численних наукових конференціях, щорічних звітах ад'юнктів та науковому семінарі проведеному у НАСВ.

Наукове значення та практична цінність дисертації полягає у тому, що матеріал дисертаційної роботи, її висновки можна використати в освітньому процесі вищих військових навчальних закладів при розробці відповідних спецкурсів, при підготовці узагальнюючих і довідкових праць з історії України, військової історії, краєзнавчих видань.,

Оцінка змісту, завершеності та оформлення. Як свідчить рукопис дисертаційної роботи, здобувач глибоко та критично проаналізував уже існуючий науковий доробок українських істориків, які займалися дослідженням окремих аспектів діяльності Р. Дашкевича у першій третині XX ст. Дослідник проаналізував різноманітні опубліковані та необліковані документи з архівів та бібліотек України, зокрема, зважаючи на специфіку роботи, матеріали тогочасної української періодики.

На основі історіографічної та археографічної бази А. Баган підготував оригінальне узагальнення, яке дозволяє виявити та систематизувати особливості громадської та військово-політичної діяльності Р. Дашкевича.

Відзначу вміння дослідника працювати з джерелами та літературою, а також виваженого й професійного аналізу архівних документів, які потребували особливо критичного підходу.

Належно обгрунтованою та логічною видається структура праці, яка складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних джерел і літератури. Кожний розділ і підрозділ дисертації завершується висновками.

Об'єкт, предмет, мета та поставлені завдання роботи є достатньо обгрунтованими та науково виваженими.

Дисертантом з'ясовано, що формування світогляду Р. Дашкевича припало на час перебування Галичини у складі Австро-Угорської монархії у період переходу до масового національного руху українців та політизації суспільно-культурних процесів. Значний вплив на становлення україноцентричних поглядів Р. Дашкевича мала його родина шляхетського походження та священниче середовище батька, який був парохом села Тустановичі; навчання у Перемишльській гімназії. Здобувачем відзначено, що завдяки яскраво вираженим лідерським якостям, поєднуючи навчання із громадською діяльністю, він очолював гурток при львівській філії товариства «Просвіта», культурно-освітню комісію Українського студентського союзу (УСС), періодично виїжджав з лекціями до галицьких сіл та міст. Він брав участь практично у всіх заходах Повітової Січі, координував роботу товариства, налагодив ефективну співпрацю з іншими українськими громадсько-політичними організаціями, політичними партіями. Згодом Р. Дашкевич став у витоків формування Легіону Українських Січових Стрільців.

Здобувачем фахово проаналізовано військову діяльність Р. Дашкевича у роки Першої світової війни та Української революції 1917-1921 рр.. Визначальним у процесі становлення українського військовика, на думку автора, стала його активна участь у роботі Галицько-Буковинського Комітету (спільно з Є. Коновальцем, І. Чмолюю, Г. Лисенком, Ф. Черником), який виступив ініціатором заснування Галицько-Буковинського куреня січових стрільців у Києві

Підкреслено, що після поразки українських національно-визвольних змагань 1917–1921 рр. Р. Дашкевич разом із дружиною О. Степанів нетривалий період перебував в еміграції у Чехословаччині та Австрії (1920 – 1921 рр.), де продовжив активну військово-політичну діяльність і громадську діяльність. Дисертант також детально проаналізував організаційну і громадську діяльність Р. Дашкевича.

У дослідженні стверджено, що збереження національної пам'яті про Р. Дашкевича стало можливим після відновлення української державності (1991 р.). Завдяки зусиллям центральних та місцевих органів влади, громадським інституціям, національно свідомій українській громадськості, ім'ям Романа Дашкевича названо вулиці багатьох українських міст, йому присвячено чимало теле-, радіопрограм, він – центральна постать документальних фільмів, які присвячувалися Українській революції 1917–1921 рр. У час російсько-української війни 26 артилерійській бригаді Збройних Сил України присвоєно почесне найменування «імені генерал-хорунжого Романа Дашкевича» (2019 р.).

Дисертаційне дослідження А. Багана дозволяє скласти цілісне уявлення про порушену дослідником проблему насамперед завдяки чіткому викладові автором матеріалу, продуманості плану, а також зваженості та аргументованості висновків. Висновки дисертації дають вичерпні відповіді на завдання, поставлені у вступі, є, на наш погляд, достовірними і повними, свідчать про наукову новизну і практичну значимість роботи. Зважаючи обсяг використаних джерел та літератури, структуру роботи та відповідність висновків поставленим завданням можна з упевненістю стверджувати, що дисертант на належному рівні виконав роботу. З висновками своїх досліджень дисертант ознайомив широку наукову громадськість, беручи участь у восьми науково-практичних конференціях та круглих столах. Опубліковані результати дослідження допомагають краще зрозуміти низку суперечливих аспектів біографії Романа Дашкевича.

Водночас, слід зауважити, що робота Андрія Багана не позбавлена певних упущень та має низку недоліків, які потребують уваги. У зв'язку з цим доцільними є конкретні рекомендації та побажання:

1. Аналізуючи стан дослідження проблеми, дисертанту вартувало би детальніше познайомити ширше читача з найголовнішими працями, що висвітлювали діяльність Романа Дашкевича. Вони згадані у підрозділі 1.1 лише дуже побіжно. На мою думку, варто ці фрагменти розширити.

2. У вступі відсутнє обґрунтування практичного значення отриманих результатів дослідження.

3. У дисертації варто більше уваги, на мою думку, приділити сімейному життю Романа Дашкевича, зокрема його сину – відомому українському історику Ярославу Дашкевичу. Я не знайшов відповіді на питання: чому Р. Дашкевич сам виїхав в еміграцію у 1939 р., а дружина і син залишилися під радянською окупацією.

4. Відомо, що в українській історіографії стверджено, що Січі були не тільки в Галичині, але й в США і Канаді. Осип Назарук, який керував організацією позички «Національної оборони» в США і Канаді за дорученням уряду ЗУНР в 1921-1923 рр., спробував агітувати на перехід Січей на гетьманську платформу. Чи були контакти з Романом Дашкевичем навколо цієї ідеї, адже про це в тексті дисертації нічого не сказано.

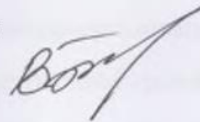
5. Доцільно було би ширше в дисертації розкрити міжпартійну боротьбу за впливи на «Луги», зокрема впливи ОУН.

Втім, висловлені зауваження та побажання не впливають на загальну позитивну оцінку та можуть бути враховані дослідником у подальшій науковій роботі. Дисертаційна робота Андрія Багана є завершеним самостійним дослідженням, виконана на високому теоретичному рівні.

Вважаємо, що дисертація є самостійним, логічно завершеним науковим дослідженням, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 21.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій (зі змінами) та пунктів 5-8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 виконаним на належному науково-теоретичному рівні, а її автор, Андрій Баган, заслуговує на

присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 03
Гуманітарні науки, за спеціальністю 032 – Історія і археологія.

Доктор історичних наук, професор,
професор кафедри гуманітарних наук
Інституту морально-психологічного забезпечення
Національної академії сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного

В. ВИЗДРИК

Підпис В. Виздрика засвідчую:
Заступник начальника Національної академії
сухопутних військ з наукової роботи,
доктор технічних наук, професор
полковник

В. ГРАБЧАК